

praksis i den norske nemnda når det gjeld tolking av kravet om fagleg forsvarleg verksemd og om avgjerder i saker om tilbake-kalling av autorisasjon som vil pirre flest legar med juridiske interesser. Her syner forfattarar med tilknytning til nemnda korleis nemnda så å seie tenkjer i sitt indre liv. Ikkje minst for meg som har vore «levemandør» av saker til nemnda, var dette spennande lesing, trass i at utfalla av dei refererte eksempelsakene var godt kjende av meg frå før, og trass i at eg nokre stader sjølv ville ha ordlagt meg noko annleis.

Tekstane som handlar om opplevinga av dei administrative reaksjonane, verknadene av slike vedtak og pasientane sine syn i klagar inneheld mykje kjent stoff, men det blir samla her på ein grei måte.

Tekstane er av ein slik art at lesaren bør ha grunnleggjande kunnskap om forvaltninga og helse retten for å ha fullt utbytte av dei. Artiklane er skrivne av 20 ulike personar, noko som gjev boka eit litt ujamnt preg. Man det gjer slett ikkje noko, for dei fleste har eit innhald av stor interesse for alle som arbeider med spørsmål knytte til rettstryggleik i velferds- og helsetenestene.

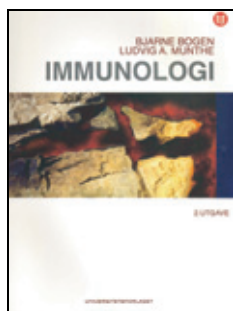
Geir Sverre Braut
Statens helsetilsyn

God lærebok i immunologi

Bogen B, Munthe LA.

Immunologi

2. utg. 334 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2007. Pris NOK 449
ISBN 978-82-15-01093-9

Dette er 2. utgave av Bjarne Bogen og Ludvig A. Munthes norske lærebok i immunologi. Målgruppen er i første omgang studenter innen medisin, odontologi, veterinærmedisin og biologi.

Boken kommer som paperback i A4-format og er delt opp i en basal del og en del som omhandler praktisk anvendelse av immunologifaget i klinisk immunologi, transfusjonsmedisin, samt et avsnitt om immunologiske teknikker. Den er rikt illustrert med tegninger, foto og tabeller. Enkelte av illustrasjonene kan virke noe i minste laget, men dette er nok et kompromiss mellom budskap og sideantall. Det er en mengde bokser med fordypningsstoff som prinsipielt består av to typer: «Dypdykk-bokser» representerer mer inngående tilleggsinformasjon om et tema, mens «kliniske bokser» inneholder mer klinisk rettet informasjon om det aktuelle temaet. Denne opp-

delingen kan ofte synes unødvendig. Meget godt fungerer imidlertid innledningen på hvert kapittel, der det foreligger en temaoversikt med stikkord til viktige momenter i kapitlet.

Over ca. 160 sider gis en god beskrivelse av basal immunologi. Elementære begreper som medfødt og ervervet immunforsvar, humoral og cellediert immunitet samt dynamikken i samspillet omtales. Inngående beskrives B-celler, antistoffstrukturen, og det gis en sjelden didaktisk og god forklaring på mekanismene som er ansvarlig for mangfoldet av antistoffer. I seksjonen om antigenpresentasjon og T-celler er et eget kapittel viet til de relativt nylig oppdagede og viktige regulatoriske T-cellene (T-reg). Dette er CD4+ T-celler som har en hemmende effekt på immunresponsen, og som sannsynligvis er av betydning for utvikling av autoimmune sykdommer. Et annet relativt nytt og fundamentalt begrep som behandles er *AIRE*-genet. *AIRE*-genet er ansvarlig for at en rekke vevs-spesifikke strukturer hos det enkelte individ uttrykkes i thymus og dermed gir en negativ seleksjon av T-cellene i thymus slik at eget vev tolereres av de modne T-cellene. Det savnes omtale av Th-17-celler, en relativt nylig oppdaget subtype av CD4+ T-celler som synes meget viktig for utvikling av autoimmune sykdommer.

I seksjonen om klinisk immunologi (ca. 80 sider) omtales viktige prinsipper i infeksjonsimmunologi, allergi, autoimmune sykdommer, medfødte immundefekter, transplantasjonsimmunologi og kreftsykdommer. Anti-CCP, som er en ny og klinisk viktig test for revmatoid artritt, har funnet sin plass under autoimmune sykdommer. At man her også har beskrevet hudsykdommen diskoid lupus som en variant av systemisk lupus erythematosus, vil sikkert bli rettet opp i neste utgave.

Roald Omdal

Seksjon for klinisk immunologi
Medisinsk divisjon
Stavanger universitetssjukehus

En uvanlig og leseverdige bok

Vertosick F.

When the air hits your brain

Tales from neurosurgery. 272 s.
London: Norton, 2008. Pris GBP 10
ISBN 978-0-393-33049-6

Jeg var ganske negativt innstilt da jeg begynte å lese denne boken. Årsak? På omslaget beskrives forfatteren som «world-class neurosurgeon» – og jeg hadde aldri hørt om ham! Diverse søk på Internett klarte ikke å bekrefte verdensklassen, så denne irriterende karakteristikken får tilskrivs forlagets ukritiske bruk av store ord i salgsfremmende hensikt.

Dette er en ung leges memoarer fra tiden som spesialistkandidat i nevrokirurgi i Pittsburgh en gang i 1980-årene. Tittelen henspiller på nevrokirurgiens regel nr. 1 slik den doseres av den unge utdanningskandidatens «chief resident» på første dag av tjenesten: «You ain't never the same when the air hits your brain». Det er alltid en risiko for at pasienten ikke er den samme etter at man har tatt av topplokket! Som tittelen, er det vanskelig å forstå med en gang hva denne boken egentlig dreier seg om. Stort klokere ble jeg ikke av å ha lest de innledende kapitlene, som tar for seg de første årene og som mest av alt fikk meg til å tenke på de gamle britiske komediefilmene med Dirk Bogarde og James Robertson Justice fra 1950-årene, alle med «Doctor» i tittelen.

Etter hvert endrer kapitlene karakter og gjør boken i høyeste grad leseverdige, idet forfatteren tar utgangspunkt i konkrete pasientsituasjoner og bruker disse til å reflektere over mange sider ved legerollen generelt og ved det å være nevrokirurg spesielt. Som eksempler kan nevnes kandidatens gryende bekymring over hvordan han stadig blir mer kynisk og også hvordan man forsøker å takle at man har påført pasienter ubotelig skade under et inngrep, enten dette skyldes egne feil eller tilstandens iboende jævelskap. Rent personlig fant jeg at disse refleksjonene i overraskende stor grad falt sammen med tanker jeg har gjort meg i tilsvarende situasjoner. Enkelte passasjer er direkte gripende og ved et par anledninger fant jeg det nødvendig å diskret tørke bort fuktighet som truet med å renne nedover kinnene.

Dialogene er til tider morsomme og språket ganske røft, særlig kollegene imellom, men gjenspeiler nok på en korrekt måte tøffheten i den amerikanske spesialistutdanningen på den tiden.

Det er tydelig at forfatteren sikter seg inn mot en bred lezerskare, idet han har beflitt seg på å forklare medisinske uttrykk på en enkel måte. Dette er ganske vellykket. Likevel tror jeg at det er en fordel for leseren å ha medisinsk bakgrunn. Alt er heller ikke like relevant for norske lesere – en del er relatert til spesielle amerikanske forhold innen jus og utdanning, men det er mer enn nok igjen å glede seg over og å lære av.

Med sitt utgangspunkt i konkrete pasientsituasjoner er dette en bok som klarer å sette i gang tankeprosesser hos leseren, ikke minst med hensyn til hvordan vi er som medmennesker overfor våre pasienter. Derfor vil jeg særlig anbefale den til yngre kolleger, studenter inkludert. For oss gamle er det nok for sent.

Knut Wester

Nevrokirurgisk seksjon
Institutt for kirurgiske fag
Universitetet i Bergen